32 011 Tabaksbeleid

Nr.

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld ……. 2026

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport bestond bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de brief d.d. 6 oktober 2026 inzake Verzamelbrief tabaksontmoedigingsbeleid (Kamerstuk 32 011, nr. 140).

De vragen en opmerkingen zijn op 26 november 2026 aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voorgelegd. Bij brief van ……. zijn de vragen beantwoord.

De voorzitter van de commissie,
Mohandis

Adjunct-griffier van de commissie,
Meijerink

Inhoudsopgave **blz.**

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie
Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie
II. Reactie van de minister

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Verzamelbrief tabaksontmoedigingsbeleid. Deze leden zijn vastberaden om toe te werken naar een Rookvrije Generatie in 2040 en zijn dan ook blij om te zien dat de minister stappen zet in het aanscherpen van het Nederlandse tabaksontmoedigingsbeleid. Zij hebben hierover nog enkele vragen.

In de verzamelbrief lezen de leden van de D66-fractie dat het kabinet verwacht dat de afname van het aantal tabaksverkooppunten ertoe leidt dat jongeren minder met tabaksproducten in aanraking komen. Tegelijkertijd blijkt uit onderzoek dat minderjarigen hun vapes voornamelijk via dealers en bekenden krijgen. Hoe wordt voorkomen dat de verkoop zich verplaatst naar illegale kanalen, met name in de omgeving van scholen?

De leden van de D66-fractie lezen dat het kabinet afziet van de three-strikes-out-maatregel. Zij vragen hoe het kabinet ervoor zorgt dat verkooppunten die herhaaldelijk illegale vapes verkopen voldoende worden aangepakt. Hoe effectief verwacht het kabinet dat de hogere boetes en aanvullende bevoegdheden van de NVWA zullen zijn? Ook maken deze leden zich zorgen over de invloed van de tabaksindustrie op tabaksspeciaalzaken. Uit de brief blijkt dat fabrikanten winkels financieel ondersteunen bij verbouwingen en inrichting en dat zij promotiemedewerkers inzetten om nieuwe nicotineproducten onder de aandacht te brengen. Deze leden vragen hoe het kabinet deze vormen van samenwerking betrekt bij de aangekondigde aanscherping van het reclameverbod. Welke mogelijkheden ziet het kabinet om de invloed van de tabaksindustrie op de presentatie en promotie van nicotineproducten in speciaalzaken verder te beperken?

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de Verzamelbrief tabaksontmoedigingsbeleid. Deze leden vinden primair dat mensen verantwoordelijk zijn voor hun eigen gezondheid. Roken vergroot echter de kans op longziekten aanzienlijk. 81% van de patiënten met longkanker krijgt dit door te roken. 1,2 miljoen mensen in Nederland hebben een chronische longziekte en de Nederlandse overheid geeft 1,4 miljard euro per jaar uit voor de behandeling hiervan. Inzetten op een rookvrije generatie is daarmee niet alleen goed voor

het individu, maar ook goed voor Nederland. De leden van de VVD-fractie hebben derhalve enkele vragen en opmerkingen over de ambities van de minister.

De leden van de VVD-fractie onderschrijven het doel dat in 2040 geen zwangere vrouw nog rookt. De minister geeft aan dat zij om dit doel te bereiken, ondersteuning aan aanstaande ouders verzorgt via Rookvrije Start. Deze leden hopen dat de hulp van Rookvrije Start waar nodig altijd gebruikt zal worden. Daarom lijkt het hun een goede route om dit te integreren in de zorgverlening in het kader van Kansrijke Start. Kan de minister aangeven of bij alle coalities Kansrijke Start kennis over Rookvrije Start aanwezig is? Maakt dit deel uit van de zorgverlening van Kansrijke Start?

Een rookvrije generatie kan alleen worden bereikt door samenwerking en gedeelde verantwoordelijkheid binnen de Europese Unie. De leden van de VVD-fractie hebben tijdens het recente schriftelijk overleg over de EU-Gezondheidsraad aan de minister gevraagd of zij bereid is binnen de EU intensiever en actiever te lobbyen voor strenger Europees tabaksbeleid. Deze leden onderschrijven in deze inbreng nogmaals dat zij dit noodzakelijk achten voor duurzame resultaten. Zij willen aanvullend daarop vragen of de minister denkt dat universeel tabaksbeleid binnen de EU haalbaar is. Graag een toelichting.

De leden van de VVD-fractie lezen dat 87% van de jongeren illegale vapes gebruikt. Kan de minister toelichten of deze ‘illegale vapes’ legaal zijn gekocht in andere EU-landen en illegaal doorverkocht in Nederland? De leden van de VVD-fractie lezen daarbij dat, om de illegale handel van vapes aan te pakken, de minister met verschillende partijen spreekt om een eventuele taskforce op te zetten. Kan de minister aangeven op welke manier zij verwacht dat een taskforce eruit zou kunnen zien? Is een dergelijke taskforce effectief, als deze illegale producten over de grens legaal gekocht kunnen worden? Zo ja, hoe?

De leden van de VVD-fractie zijn blij om te lezen dat op de handel in illegale vapes beter zal kunnen worden gehandhaafd, doordat het instrumentarium van de NVWA hiertoe wordt uitgebreid. Dit is wat deze leden betreft een stap in de goede richting. Tegelijkertijd zijn zij benieuwd naar de begrenzing die zal worden gehanteerd. Kan de minister aangeven hoe de NVWA zal bepalen of er sprake is van een voorraad voor eigen gebruik? Wordt hier een harde bovengrens aan verbonden? Zo ja, kan de minister aangeven hoe hoog deze zal zijn?

De leden van de VVD-fractie lezen dat de minister voornemens is om de minimumleeftijd voor de verkoop van nicotinehoudende producten te verhogen van 18 naar 21 jaar. De leden van de VVD-fractie steunen dit voornemen. Hiervoor is echter een wetswijziging nodig en wetgeving kost (veel) tijd. De minister stuurt erop aan om deze ‘aanhangig te kunnen maken’ in het derde kwartaal van 2027. Kan de minister aangeven wanneer zij verwacht dat deze wet, indien aangenomen, in werking zal treden?

De leden van de VVD-fractie vinden het belangrijk dat het verhogen van de leeftijdsgrens van (e-)sigaretten evenredig is. Het lijkt hun onwenselijk dat jongeren tussen de 18 en 21 jaar niet naar de tabaksspeciaalzaak mogen, maar wel naar de coffeeshop. Kan de minister daarom aangeven of zij in deze wetgeving ook de minimumleeftijd voor de verkoop van (niet-medicinale) cannabis houdende producten gaat verhogen van 18 naar 21 jaar?

De minister schrijft: “We moeten daarbij ook reëel zijn: niet alles kan tegelijkertijd. Het is daarom belangrijk om elke keer een afweging te maken op basis van de effectiviteit, handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid van de voorstellen en beschikbare middelen.” Jongeren beschermen tegen nicotinehoudende producten en hun vitaal houden om mee te kunnen doen

op school, werk en sport is belangrijk voor deze leden. De leden van de VVD-fractie willen daarom horen welk van de beschreven plannen in deze voortgangsbrief prioriteit heeft voor de minister en waarom.

Vragen en opmerkingen van de leden van de PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie hebben kennisgenomen van de Verzamelbrief tabaksontmoedigingsbeleid. Net als de regering maken zij zich grote zorgen over het gebruik van vapes onder jongeren. Zij hebben nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de PRO-fractie lezen dat het kabinet extra geld vrijmaakt om ontmoediging te intensiveren en verder inzet op rookvrije kindomgevingen. Op welke wijze zet het kabinet hierop in? Welke kindomgevingen zijn rookvrij, en welke juist niet? Kan het kabinet dit schetsen in een tijdlijn?

De eerdergenoemde leden vragen de minister toe te lichten wat de stand van zaken is van het voorstel om tabaksaccijns te heffen in de Europese Unie. Gaat dit ten koste van de inkomsten uit tabaksaccijns in Nederland? Hoe bestaan deze twee heffingen naast elkaar?

De leden van de PRO-fractie vragen de minister wanneer het wetsvoorstel Wijziging van de Tabaks- en rookwarenwet in verband met een verkoopverbod voor tabaksproducten en aanverwante producten in andere verkooppunten dan speciaalzaken in behandeling komt in de Tweede Kamer. Waarom staat deze niet op de plenaire agenda en is er geen urgentie vanuit het kabinet?

Deze leden vragen ook hoe het precies staat met de hoogte van de boetes. Kan de minister aangeven hoe de hoogte van de boetes voor de handel in illegale tabaksproducten zich de afgelopen tien jaar heeft ontwikkeld? Wat is het maximum dat per ministeriële regeling kan worden opgelegd?

De leden van de PRO-fractie lezen dat in de begroting van 2025 structureel 3 miljoen euro extra beschikbaar is gesteld aan de NVWA voor de handhaving van regels omtrent vapes. Wat heeft de NVWA met deze extra middelen gedaan?

De eerdergenoemde leden vragen hoe vaak grote online platforms als gevolg van de Digital Services Act (DSA) een boete hebben gekregen voor de online verkoop van vapes.

Wat betreft het afstandscriterium wijzen de leden van de PRO-fractie op de Beleidsregel vestiging coffeeshops gemeente Utrecht 2025, waarin wel een afstandscriterium ten opzichte van scholen wordt gehanteerd.[1] Kan de minister explicieter toelichten wat het verschil is waardoor het daar wel mogelijk is om een afstandscriterium in te zetten?

De leden van de PRO-fractie lezen dat er samenwerkingsverbanden bestaan tussen de tabaksindustrie en tabaksspeciaalzaken. Kan de minister toelichten waarom dit legaal is? En welke juridische stappen kunnen worden gezet om dit tegen te gaan?

Tot slot lezen deze leden dat het reclameverbod wordt aangescherpt. Kan de minister toelichten op welke wijze en met welke tijdlijn dit gebeurt?

[1] Trimbos-instituut, *Effecten van accijns en prijs op het gebruik van tabaksproducten*, herziene versie 2026 (Factsheet: Effecten van accijns en prijs op het gebruik van tabaksproducten - Trimbos-instituut).

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de Verzamelbrief tabaksontmoedigingsbeleid en de bijlagen. Deze leden vinden dat roken niet moet worden gestimuleerd en dat jongeren beschermd moeten worden tegen nicotineverslaving. Volwassen Nederlanders die legaal mogen roken, moeten vrij blijven om die keuze te maken en hun rookwaren legaal te kopen. Deze leden willen dat het kabinet zijn beleid afrekent op minder rokers en minder tabaksgebruik. Een daling van de legale verkoop zegt op zichzelf onvoldoende over het resultaat.

De leden van de PVV-fractie constateren dat de minister bij een afstandscriterium rond scholen zelf wijst op het risico dat de handel verschuift naar irreguliere verkoopkanalen. Deze leden vragen de minister om bij de verdere beperking van het aantal verkooppunten in 2030 en 2032 vooraf in kaart te brengen hoeveel consumenten naar verwachting stoppen of minderen, hoeveel legaal over de grens gaan kopen en hoeveel uitwijken naar illegale aanbieders. Zij vragen de minister om deze effecten ook na invoering afzonderlijk te meten en aan te geven bij welke toename van illegale aankopen zij het beleid zal bijstellen.

Deze leden constateren dat volgens het in de brief aangehaalde onderzoek slechts 10 procent van de minderjarigen die vapes kopen, dit in een fysieke winkel doet. Zij vragen de minister om uiteen te zetten hoeveel extra effect zij verwacht van verhoging van de verkoopleeftijd van 18 naar 21 jaar, gegeven de bestaande illegale verkoopkanalen. Zij vragen de minister bovendien welk deel van de extra NVWA-capaciteit wordt ingezet tegen illegale handel via sociale media en bezorgdiensten en op welke resultaten zij die inzet beoordeelt.

De leden van de PVV-fractie constateren dat de NVWA beschrijft hoe een tabaksfabrikant bijdraagt aan winkelverbouwingen en promotiemedewerkers inzet. Het Trimbos-instituut verwacht dat een gecombineerd reclame- en uitstalverbod het gebruik kan terugdringen. Deze leden vragen de minister welk afzonderlijk effect zij verwacht van beperkingen op promotie door fabrikanten, van een reclameverbod en van een uitstalverbod in speciaalzaken. Zij vragen de minister om te zorgen voor duidelijke regels waaronder winkeliers feitelijke product- en prijsinformatie aan volwassen klanten kunnen blijven geven. Ook vragen zij hoe de minister bij de overgangstermijn rekening houdt met ondernemers die onder de geldende regels hebben geïnvesteerd en welke mogelijkheden zij ziet voor compensatie bij onevenredige schade.

Deze leden constateren dat de gezamenlijke brief aan de Europese Commissie ook pleit voor een marktbevriezing die bepaalde nicotinevrije producten omvat. Zij vragen de minister welke gezondheidswinst zij van die brede reikwijdte verwacht, hoe zij het risico op verschuiving naar illegaal aanbod meeweegt en welke ruimte Nederland onder de herziene richtlijnen behoudt om zelf te beslissen welke producten legaal verkrijgbaar blijven.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

Inleiding
De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de Verzamelbrief tabaksontmoedigingsbeleid en de bijbehorende rapporten. Deze leden zijn positief over de aanvullende maatregelen die het kabinet aankondigt, zoals het verhogen van de minimumleeftijd voor de verkoop van nicotinehoudende producten naar 21 jaar, het

aanpakken van illegale vapes en het versterken van de handhaving. Zij hebben wel nog enkele vragen.

Inzet ontmoediging tabak en vapes
De leden van de CDA-fractie lezen dat het kabinet aanvullende middelen beschikbaar stelt, oplopend tot structureel € 15 miljoen. Deze leden vragen of de minister een uitsplitsing kan geven van de besteding van deze middelen.

De leden van de CDA-fractie vinden het belangrijk dat jongeren ook hulp kunnen krijgen om van hun verslaving aan vapen af te komen. In hoeverre is er op dit moment voldoende passende stoppen-met-vapenhulp voor minderjarigen beschikbaar?

De leden van de CDA-fractie lezen dat het kabinet het tabaksbeleid in Caribisch Nederland wil versterken. Kan de minister aangeven welke maatregelen concreet worden genomen?

Brief aan de Europese Commissie
De leden van de CDA-fractie ondersteunen de inzet van het kabinet voor ambitieuzere Europese regels voor tabaks- en nicotineproducten, en zijn daarom positief over de gezamenlijke brief aan de Europese Commissie van 6 oktober 2026. Kan de minister aangeven welke concrete vervolgstappen inmiddels zijn afgesproken met de ondertekenende lidstaten? Op welke termijn verwacht de minister voorstellen van de Europese Commissie voor de herziening van de Tabaksproductenrichtlijn en de Tabaksreclamerichtlijn?

De leden van de CDA-fractie constateren dat de gezamenlijke brief ook aandacht besteedt aan nicotinezakjes, neutrale verpakkingen, het reguleren van nicotinegehaltes en het verminderen van de aantrekkelijkheid van producten voor jongeren. Welke mogelijkheden ziet de minister om, vooruitlopend op Europese regelgeving, op deze onderwerpen aanvullende nationale maatregelen te nemen op deze onderwerpen?

De gezamenlijke brief benoemt tevens nadrukkelijk de milieuproblematiek als gevolg van wegwerpvapes, naast de gezondheidsschade van vapes in het algemeen. Is de minister bereid zich binnen Europa actief in te zetten voor een verbod op wegwerpvapes, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Welke mogelijkheden zijn er om een dergelijk verbod eerder nationaal in te voeren?

Verbieden grote voorraden en ‘Three-strikes-out’-maatregel
De leden van de CDA-fractie lezen dat het kabinet afziet van het invoeren van een ‘three-strikes-out’-maatregel bij herhaalde overtredingen van het smaakjesverbod. Deze leden begrijpen de juridische bezwaren die de minister beschrijft, echter hardnekkige overtreders moeten naar hun mening nog steeds stevig kunnen worden aangepakt. Kan de minister aangeven welke alternatieven zijn onderzocht om verkooppunten die herhaaldelijk illegale vapes verkopen tijdelijk of definitief hun verkoopmogelijkheden te ontnemen? Is daarbij ook gekeken naar een specifiek verkoopverbod voor tabaks- en nicotineproducten bij herhaalde overtredingen, zonder dat daarvoor de volledige winkel hoeft te sluiten?

De minister stelt dat hogere boetes en het in beslag nemen van producten effectiever kunnen zijn. De leden van de CDA-fractie vragen of de minister kan onderbouwen waarop deze verwachting is gebaseerd. Is de minister bereid om bij de verdere uitwerking van het wetsvoorstel opnieuw te kijken naar aanvullende maatregelen voor veelplegers, die juridisch houdbaar zijn en de inbeslagname van illegale producten niet belemmeren?

Uitwerking motie-Dobbe/Krul inzake tegengaan van online aanbieden/verkoop
De leden van de CDA-fractie lezen dat de NVWA onder de Digital Services Act de status van trusted flagger heeft en daarmee illegaal aanbod bij online platforms kan melden. Kan de minister aangeven hoeveel meldingen de NVWA sinds het verkrijgen van deze status heeft gedaan over illegale vapes en tabaksproducten? Welke mogelijkheden zijn er om platforms aan te spreken of te beboeten wanneer zij herhaaldelijk onvoldoende optreden tegen illegale advertenties of verkoop van vapes?

Toezegging afstandscriterium
Het kabinet trekt de conclusie dat een afstandscriterium tussen tabaksverkooppunten en onderwijsinstellingen momenteel niet wenselijk is. De minister wijst erop dat slechts tien procent van de minderjarigen die vapes aanschaffen, dit via fysieke winkels doet. Kan de minister toelichten waarom dit gegeven doorslaggevend is in de afweging over een afstandscriterium? Een afstandscriterium beperkt immers ook de zichtbaarheid en normalisering van tabaks- en nicotineproducten in de omgeving van jongeren.

De leden van de CDA-fractie vragen of er ook is gekeken naar andere, minder ingrijpende maatregelen dan een algemeen landelijk afstandscriterium. Welke rol kunnen gemeenten bijvoorbeeld spelen bij het voorkomen van een verdere concentratie van tabaksverkooppunten rondom onderwijsinstellingen of andere plekken waar veel jongeren komen?

Moties aangaande de AI-lobbytool van PMI
De leden van de CDA-fractie waarderen dat de minister de campagne van Philip Morris International (PMI) heeft afgekeurd en haar zorgen heeft overgebracht aan de Europese Commissie. Deze leden lezen echter dat de motie-Krul c.s. (21501-31, nr.826) waarin verzocht werd in overleg met toezichthouders ervoor te zorgen dat deze wordt stopgezet, wordt afgedaan met de boodschap dat de NVWA lopende onderzoeken naar individuele gevallen niet publiekelijk becommentarieert. De leden van de CDA-fractie begrijpen dat, maar vragen of de minister kan toezeggen zodra het lopende onderzoek is afgerond de Kamer hierover te informeren. Kan de minister daarnaast aangeven of de betreffende campagne inmiddels daadwerkelijk is beëindigd?

Uitzondering op het reclame- en uitstalverbod voor tabaksproducten en aanverwante producten in speciaalzaken
De leden van de CDA-fractie hebben met zorg kennisgenomen van de bevindingen van de NVWA en het Trimbos-instituut over de invloed van de tabaksindustrie op speciaalzaken. Uit de factsheet van de NVWA blijkt bijvoorbeeld dat één tabaksfabrikant tussen 2021 en 2025 betrokken was bij de inrichting of verbouwing van ongeveer 100 winkels. Daarbij ging het om bijdragen variërend van enkele duizenden euro's tot ongeveer € 100.000 per winkel. De winkels worden ingericht volgens een herkenbaar concept van de fabrikant, met reclamematerialen en presentatiemiddelen die de verkoop van nicotineproducten bevorderen. De minister kondigt aan het reclameverbod aan te scherpen. Kan zij concreet aangeven welke maatregelen daarbij worden overwogen? Wordt ook gekeken naar het volledig afschaffen van de uitzondering op het reclame- en uitstalverbod voor tabaksspeciaalzaken, zoals het Trimbos-instituut als mogelijke maatregel beschrijft?

Tot slot vragen de leden van de CDA-fractie wanneer de Kamer de concrete uitwerking van de aanscherping van het reclameverbod kan verwachten.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Verzamelbrief tabaksontmoedigingsbeleid en de bijbehorende stukken. Deze leden hebben hierover de volgende vragen en opmerkingen.

De leden van de BBB-fractie benadrukken dat zij het belang van tabaksontmoediging volledig onderschrijven. Juist het voorkomen dat jongeren beginnen met roken of vapen, is van groot belang. Tegelijkertijd maken deze leden zich ernstige zorgen over de mogelijke onbedoelde gevolgen van het huidige beleid. Zij vrezen dat de opeenstapeling van prijsverhogingen, verboden en verkoopbeperkingen niet alleen de legale markt verkleint, maar tegelijkertijd een steeds aantrekkelijker verdienmodel creëert voor illegale handelaren.

Deze leden hebben hierover ook tijdens een eerder schriftelijk overleg vragen gesteld. Zij constateren dat hun zorgen over substitutie, illegale handel en grensoverschrijdende aankopen nog onvoldoende zijn weggenomen. De herziene factsheet *Effecten van accijns en prijs op het gebruik van tabaksproducten* van het Trimbos-instituut geeft deze leden aanleiding om opnieuw aandacht te vragen voor deze problematiek.[2] Het Trimbos-instituut beschrijft dat accijnsverhogingen een effectief instrument zijn om tabaksgebruik terug te dringen, maar wijst tegelijkertijd op het risico van substitutie naar goedkopere producten, illegale handel en grensoverschrijdende aankopen. De leden van de BBB-fractie vinden het belangrijk dat deze effecten niet afzonderlijk, maar juist in samenhang worden beoordeeld.

De leden van de BBB-fractie wijzen daarnaast op de doorrekening van het Nationaal Preventieakkoord door het RIVM uit 2024.[3] Daaruit blijkt dat de doelstelling van maximaal 5% rokende volwassenen in 2040 met de doorgerekende maatregelen niet wordt gehaald. Tegelijkertijd constateren deze leden dat het gebruik van elektronische sigaretten niet in deze doorrekening is meegenomen. Hoe beoordeelt het kabinet de effectiviteit van het tabaksontmoedigingsbeleid wanneer mogelijke verschuivingen van sigaretten naar andere nicotineproducten buiten deze berekeningen blijven? Is het kabinet bereid bij toekomstige doorrekeningen ook het gebruik van vapes en andere nicotineproducten te betrekken, zodat beter inzicht ontstaat in de totale ontwikkeling van nicotinegebruik en de daarmee samenhangende gezondheidsrisico's?

De leden van de BBB-fractie vragen in hoeverre jongeren die anders mogelijk voor sigaretten zouden kiezen, overstappen op goedkopere vapes. Daarbij speelt volgens deze leden ook de omvangrijke illegale vapemarkt een belangrijke rol. Zij hebben de indruk dat illegale vapes bijzonder goedkoop en gemakkelijk verkrijgbaar zijn en vrezen dat de grote vraag naar deze producten heeft bijgedragen aan het ontstaan van een omvangrijke, efficiënte en goedkope illegale markt. Deelt het kabinet de zorg dat de beperkingen van de legale markt mogelijk hebben bijgedragen aan de groei en professionalisering van de illegale vapemarkt? Is onderzocht welke rol het smaakjesverbod, andere verkoopbeperkingen en prijsverschillen daarbij hebben gespeeld? En is onderzocht in hoeverre jongeren door de lage prijzen van illegale vapes eerder beginnen met nicotinegebruik of overstappen van sigaretten naar vapes?

---

[2] Trimbos-instituut, *Effecten van accijns en prijs op het gebruik van tabaksproducten,* herziene versie 2026 (Factsheet: Effecten van accijns en prijs op het gebruik van tabaksproducten - Trimbos-instituut).
[3] RIVM, *Doorrekening impact Nationaal Preventieakkoord: deelakkoord problematisch alcoholgebruik,* 2024 (Doorrekening impact Nationaal Preventieakkoord: deelakkoord problematisch alcoholgebruik | Rijksoverheid.nl).

Wordt bij de beoordeling van de effectiviteit van het tabaksontmoedigingsbeleid voldoende gekeken naar het totale nicotinegebruik onder jongeren, in plaats van uitsluitend naar de ontwikkeling van het aantal rokers of gebruikers van afzonderlijke producten? Hoe wordt voorkomen dat een daling van het gebruik van het ene product gepaard gaat met een stijging van het gebruik van een ander, mogelijk illegaal, nicotineproduct?

De leden van de BBB-fractie maken zich daarnaast grote zorgen over de maatschappelijke gevolgen van een groeiende illegale markt. Zij ontvangen signalen dat het kopen van illegale tabaksproducten en vapes steeds normaler wordt gevonden. Deze leden vrezen dat de hoge prijzen van legale producten en de brede beschikbaarheid van goedkopere alternatieven ertoe leiden dat consumenten steeds minder moeite hebben met het kopen van illegale producten. Herkent het kabinet deze signalen? Is onderzocht hoe consumenten aankijken tegen het kopen van illegale tabaks- en nicotineproducten, en of de maatschappelijke acceptatie hiervan de afgelopen jaren is veranderd? Welke gevolgen heeft dit voor de effectiviteit en handhaafbaarheid van het beleid?

De leden van de BBB-fractie maken zich in het bijzonder zorgen over de handel in illegale vapes via sociale media, waaronder Snapchat. Waar bij reguliere verkooppunten toezicht kan worden gehouden op onder meer de naleving van de leeftijdsgrens, vrezen deze leden dat een groeiend deel van de handel zich aan het zicht van toezichthouders onttrekt. De NVWA geeft bovendien aan dat in vrijwel alle gevallen niet te achterhalen is wie achter de verwijderde verkoopberichten zit. In hoeverre heeft het kabinet zicht op de omvang en ontwikkeling van deze handel, waaronder de handel via besloten groepen en privéberichten? Hoe effectief is het verwijderen van verkoopberichten wanneer de handelaren zelf buiten beeld blijven? Is onderzocht in hoeverre het terugdringen van het aantal reguliere verkooppunten leidt tot een verschuiving naar deze moeilijk controleerbare verkoopkanalen en welke gevolgen dit heeft voor de toegankelijkheid van nicotineproducten voor minderjarigen?

Daar komt een zorg bij die volgens deze leden veel verder reikt dan het tabaksontmoedigingsbeleid alleen. Een omvangrijke en winstgevende illegale markt kan immers ook een belangrijke inkomstenbron vormen voor criminele organisaties. De leden van de BBB-fractie vrezen dat hiermee niet alleen illegale handel wordt gefaciliteerd, maar dat criminele netwerken door de opbrengsten ook financieel sterker, professioneler en beter georganiseerd kunnen worden. Daarmee bestaat het risico dat deze organisaties hun activiteiten uitbreiden naar andere vormen van criminaliteit. Heeft het kabinet inzicht in de omvang en winstgevendheid van de illegale handel in tabaks- en nicotineproducten? Is bekend in hoeverre georganiseerde criminele netwerken hierbij betrokken zijn en of opbrengsten uit deze handel worden geïnvesteerd in andere criminele activiteiten? Wordt bij nieuwe tabaksontmoedigingsmaatregelen rekening gehouden met het risico dat daarmee onbedoeld de financiële positie van de georganiseerde criminaliteit wordt versterkt?

Ook de grensoverschrijdende aankopen verdienen volgens deze leden meer aandacht. Het Trimbos-instituut stelt in de herziene factsheet *Effecten van accijns en prijs op het gebruik van tabaksproducten* dat grotere prijsverschillen tussen landen naar verwachting leiden tot meer grensoverschrijdende aankopen, maar dat onduidelijk is hoe groot deze effecten zijn en bij welke prijsverschillen zij optreden.[4] Hoe beoordeelt het kabinet deze onzekerheid? In hoeverre is bekend hoeveel tabaksproducten Nederlandse consumenten inmiddels in het

[4] Gemeente Utrecht, *Beleidsregel vestiging coffeeshops gemeente Utrecht 2025 De burgemeester van de gemeente Utrecht*, 10 juni 2025 (Beleidsregel vestiging coffeeshops gemeente Utrecht 2025 De burgemeester van de gemeente Utrecht; | Lokale wet- en regelgeving)

buitenland kopen en hoe deze ontwikkeling samenhangt met de Nederlandse accijnsverhogingen? Wordt daarbij ook gekeken naar het risico dat consumenten grotere voorraden aanleggen en mogelijk meer gaan roken doordat zij het gevoel hebben voordelig te hebben ingekocht?

De leden van de BBB-fractie lezen dat het kabinet de handhaving verder wil versterken, onder andere door hogere boetes, uitgebreidere bevoegdheden voor de NVWA en extra capaciteit. Ook wordt gesproken over een mogelijke taskforce met verschillende betrokken organisaties. Deze leden onderschrijven het belang van effectieve handhaving, maar vragen zich af of steeds strengere regels en hogere boetes de oplossing zijn wanneer een aanzienlijk deel van de handel zich al buiten het legale circuit afspeelt. Kan het kabinet aangeven in hoeverre de bestaande wet- en regelgeving op dit moment daadwerkelijk kan worden gehandhaafd? Welke knelpunten ervaren de NVWA, Douane, politie en het Openbaar Ministerie daarbij? En waarom kiest het kabinet voor verdere aanscherping van regelgeving voordat duidelijk is of de bestaande regels voldoende effectief kunnen worden gehandhaafd?

De leden van de BBB-fractie vinden dat de gevolgen van het tabaksontmoedigingsbeleid inmiddels nadrukkelijk verder reiken dan alleen de volksgezondheid. Het gaat ook om grenshandel, belastinginkomsten, handhavingscapaciteit, ondermijnende criminaliteit en het vertrouwen van burgers in wet- en regelgeving. Zij vragen het kabinet daarom om de ministeries van Financiën en Justitie en Veiligheid nadrukkelijk te betrekken bij de verdere beleidsontwikkeling.

Is het kabinet bereid om, voordat nieuwe ingrijpende maatregelen worden ingevoerd, een integrale beoordeling uit te voeren van de verwachte gezondheidswinst én de mogelijke ongewenste effecten op substitutie, illegale handel, grensoverschrijdende aankopen en georganiseerde criminaliteit? Kan daarbij ook inzichtelijk worden gemaakt welke extra handhavingscapaciteit nodig is en of versterking van de bestaande handhaving mogelijk effectiever is dan verdere aanscherping van de regels?

Tot slot willen de leden van de BBB-fractie benadrukken dat hun zorgen juist voortkomen uit de overtuiging dat tabaksontmoediging belangrijk is. Deze leden willen voorkomen dat jongeren beginnen met roken of vapen en dat nicotineverslaving zich verder verspreidt. Maar juist daarom vinden zij dat het kabinet kritisch moet blijven kijken naar de daadwerkelijke effecten van het gevoerde beleid. Als maatregelen onbedoeld leiden tot een grotere illegale markt, goedkopere illegale nicotineproducten en sterkere criminele netwerken, dan mogen die gevolgen niet buiten beschouwing blijven. Is het kabinet bereid om, wanneer uit een integrale beoordeling blijkt dat bepaalde maatregelen meer ongewenste neveneffecten hebben dan eerder voorzien, ook de gekozen beleidsstrategie daadwerkelijk te heroverwegen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Verzamelbrief tabaksontmoedigingsbeleid. Zij hebben hierover op dit moment geen vragen en wachten met belangstelling de beantwoording af op eventuele vragen van andere fracties.

II. Reactie van de minister